

Wikipedia – mindenki enciklopédiája

A *Wikipedia* 2001 elején keletkezett, és kezdetben csak angol nyelven létezett. Fokozatosan alakultak ki különböző nyelvű változatai, és 2004 őszére már 194 nyelven volt elérhető. A Wikipedia olyan nyitott enciklopédia, amelynek tartalmát szabad forrásként önkéntesek alakítják, és az egész világon hozzáférhetővé teszik. Az elnevezés a *wiki* és *enciklopédia* szavak összevonásával keletkezett. A wiki szó olyan weboldalakat vagy más hipertext forrásokat takar, ahol lehetővé teszik a használok számára a tartalmi közreműködést.

A projekt célja az volt, hogy olyan globális, bővíthető tartalmú enciklopédia jöjjön létre, amely teljességgel hiteles információkat közvetít. Az enciklopédia tartalmát a GNU Szabad Dokumentációs Licenc szabályai koordinálják, amely bárki számára lehetővé teszi a licenc alapján a szabad hozzáférést, terjesztést, átalakítást, másolást. A kötetlenség ellenére létezik néhány alapelv, amely a Wikipedia alkotóit összehangolja. Ez arra ösztönzi a szerzőket, hogy az enciklopédia szócikkei a lehető legnagyobb mértékben elfogulatlanok és semlegesek legyenek. A fogalmi egységesítést nem tartalmi előírásokkal, hanem elsősorban vitákkal, vitafórumok működtetésével lehet megvalósítani. A szócikkeket lehetőség szerint szöveges formában, a lehető legegyszerűbb leírásokkal célzerű létrehozni.

A projektet a szabad tartalmú elektronikus források szolgáltatására létrehozott *Wikimedia Alapítvány* közhasznú szervezetként irányítja. A Wikipedia mellett más projektek is tartoznak a szervezethez: a *Wiktionary* – szótár és teaurusz, a *Wikibooks* – szabad hozzáférésű könyvek és kéziratok gyűjteménye, a *Wikiquote* – idézetgyűjtemény, a *Wikisource* – szabad hozzáférésű dokumentumokat tartalmaz, a *Meta-Wiki* pedig a Wikimedia összes projektjének koordinátora.

A szócikkek szerkezete egyszerű, és gazdag hipertext kapcsolatokat tartalmaz, amelyek további információkhoz vezetnek a Wikipedia keretén belül vagy külső források mentén. A témák többségét azonos minta alapján és fokozatosan dolgozzák fel.

A Wikipediában hagyományosan kétféle módszerrel kereshetünk. A bal oldali menü listájában teljes szövegű keresést végezhetünk, vagy böngészhetünk a szócikkek között. Az enciklopédiát Google és Yahoo böngészők segítségével is teljességében elérhetjük.

A Wikipedia nem tökéletes enciklopédia, sok hibát és bizonytalanságot tartalmaz. Lehet, hogy a nyitott tartalmi szerkesztésmód az anarchia bizonyos formájához vezethet, de ezzel együtt határozottan érdekes a projekt, mindenképpen ajánlott benne a keresés, esetleg a tartalmában való közreműködés is. Legnagyobb problémája a működéséhez szükséges anyagi források megteremtése, bár üzemeltetési költségei csekélyek. A költségekhez ajándékozás, adományozás útján lehet hozzájárulni. A másik fő probléma az aktualitás kérdése. Ebből a szempontból a Wikipedia nem hasonlítható össze a speciális hírcsatornákkal, hiszen többnyire olyan szócikkekkel bővül, amelyek használói és alkotói körét érdeklik. Legnagyobb előnye, hogy ingyen áll a használok rendelkezésére.

A Wikipedia biztató jövővel kecsegtető, kiegészítő internetes tájékoztató könyvtári forrásunk lehet. Hároméves története és fokozatos bővülése sikerét tanúsítja, amely azon is alapul, hogy egyre kereskedelmibbé váló világunkban a gondolatokhoz való szabad hozzáférést nyújtja.

/KOLESÁR, Peter: Wikipedia – encyklopédia s otvoreným obsahom pre všetkých. = Knižnica, 5. köt. 9. sz. 2004. p. 481./

(Prókai Margit)

Digitális jogkezelő rendszerek használata dokumentumküldő szolgálatoknál

Az elektronikus dokumentumszolgáltatás (*Electronic document delivery = EDD*) viszonylag új jelenség a hagyományos dokumentumellátás és a könyvtárközi kölcsönzés világában. Az EDD azt jelenti, hogy elektronikus úton gyorsan, akár azon-

nal is rendelkezésre áll egy saját, megtartható példány a kívánt anyagból – rendszerint folyóirat-cikkből. Ez az eljárás nagyon népszerű a felhasználók körében, akik így könnyen juthatnak a helyileg nem elérhető cikkek példányaihoz. Ugyanezért